

že sa naskytá ešte premnoho neprebádaných oblastí dejín, ktoré postavia do pravého svetla minulosť slovenského národa. Kým sa tak stane, naskytá sa síce možnosť konštruovať tézy, hocako relatívnej ceny, ale predsa s vonkajším náterom vecnosti. No, ustavičná a hojná bádateľská práca, založená na prísne objektívnom štúdiu historických daností donesie bezpochyby razom dvojaké ovocie: objasní nejasnosti a odíme rúšku vecnosti priacm, ktorým nepatrí. To čakáme od slovenských dejepiscov.

J. K

Judikatúra

Občianske rozhodnutia hlavných súdov v Bratislave a v Prešove.

19.

I. K pojmu dobovej slavy.

II. Právo poisťiteľa na vrátenie tzv. dobovej slavy v dôsledku zániku poisťného pomeru pred uplynutím poisťnej doby, ak poisťná smluva bola uzavretá pred účinnosťou zákona č. 145/1934 Sb. z. a n., zakladá sa na obchodnej zvyklosti (§ 267 Obch. z.).

Rozhodnutie Hlavného súdu v Bratislave zo 17. septembra 1942, č. Rv 178/42.

Žalobníčka domáhala sa žalobou zaplatenia tzv. dobovej slavy za štyri roky v sume 192.40 Ks z dôvodu, že žalovaný poisťník pred uplynutím 10-ročnej doby poisťovania odpredal poisťený dom. Žalovaný bránil sa jednak, že odpredajom domu oznámeným žalobníčke poisťnú smluvu nezrušil, jednak, že zákon č. 145/1934 Sb. z. a n. nevzťahuje sa na predmetnú poisťnú smluvu, lebo bola uzavretá ešte pred účinnosťou citovaného zákona.

Prvý súd vyhovel žalobe. Z dôvodov:

Podľa § 23 ods. 5 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n. žalobníčka má nárok na zaplatenie poskytnutej dobovej slavy, ak žalovaný predčasne zrušil smluvu. Súdna prax pokladá za zrušenie smluvy i scudzenie poisťnej veci pred uplynutím smluvnej doby. V dôsledku toho, keď žalovaný odpredal poisťený dom pred uplynutím smluvnej doby, žalobníčka má nárok na zaplatenie dobovej slavy, poskytnutej na dobu skutočného trvania poisťnej smluvy.

Žaloba však je opodstatnená i v prípade, že na predmetnú poisťnú smluvu, ktorá bola uzavretá pred 21. januárom 1935, nevzťahuje sa účinnosť zákona č. 145/1934 Sb. z. a n. V tomto prípade treba použiť právne pravidlo súkromného práva o späťvedení do predošlého stavu, podľa ktorého každá strana má vrátiť to, zadržaním čoho by druhá strana utrpela škodu. Dobová slava bola žalovanému poskytnutá len s ohľadom na smluvnú poisťnú dobu. Keď žalovaný poisťnú smluvu predčas-

ne zrušil a nevrátil by dobovú sľavu, bezdôvodne by sa obohatil na úkor žalobníčky. Preto žalovaný musí žalobníčke vrátiť tzv. dobovú sľavu i podľa súkromného práva.

O d v o l a c í s ú d zamietol žalobu. Z d ô v o d o v :

Podľa čl. 14 poistných podmienok pri scudzení poistnej veci poistný pomer zaniká. Scudzenie treba oznámiť poisťiteľovi, čo v súdnej veci kupiteľ aj urobil. Tým poistný pomer medzi stranami zanikol a preto z poistného pomeru, takto zaniknutého, žalobníčka nemôže už žiadne požiadavky úspešne uplatňovať.

H l a v n ý s ú d rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu, aby ďalej konal a znova rozhodol. Z d ô v o d o v :

Podstata dobovej sľavy záleží v tom, že poisťiteľ v poistnej smluve sníži poistnú prémie podľa doby, na ktorú bol poistný pomer ujednaný, a to pri predpoklade, že poistný pomer ostane po celú túto dobu v účinnosti. Ak poistný pomer zanikne pred uplynutím tejto doby, je poisťník povinný vrátiť dobovú sľavu poskytnutú mu za jednotlivé poistné obdobia, po ktoré bol poistný pomer v účinnosti, ale len vo výške presahujúcej dobovú sľavu, ktorá by bola poskytnutá, keby poistný pomer bol od pôvodu ujednaný na tú dobu, po ktorú skutočne trval.

Povinnosť poisťníka vrátiť dobovú sľavu pri zániku poistného pomeru sa zakladá teraz na ustanovení § 23 ods. 5 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n., kým pred účinnosťou tohto zákona sa zakladala na obchodnej zvyklosti (§ 267 Obch. z.), v podstate sa kryjúcej s terajšou zákonnou úpravou (porovnaj rozh. býv. Najv. súdu č. 4713 Sb. n. s.). Táto povinnosť je s hľadiska súkromného práva opodstatnená právnym pravidlom, že majetková výhoda poskytnutá pod určitou podmienkou má byť vrátená, ak podmienka objektívne nebola splnená. Preto zpravidla nezáleží na tom, či nedodržanie podmienky sa stalo z viny poisťníka alebo nie, v dôsledku čoho trvá spomenutá povinnosť po práve aj v súdnej veci, hoci poistný pomer zanikol v dôsledku výpovede danej nie samým žalovaným poisťníkom, ale nadobúdateľom poistenej nehnuteľnosti.

Žalobníčka vyrátala svoju pohľadávku tým spôsobom, že ročitú dobovú sľavu 48.10 Ks násobila 4X, lebo poistný pomer údajne trval po dobu 4 rokov. Tento spôsob vyrátania dobovej sľavy nevyhovuje v plnej miere právnym zásadám, na ktoré bolo vyššie poukázané, lebo by nebolo spravodlivé, aby strana, ktorá bola dlhšiu dobu smluve verná, bola viac postihnutá ako strana, ktorá v kratšej dobe privodila zánik poistného pomeru. Správny spôsob vyrátania, pre ktorý je tiež smerodajná obchodná zvyklosť, vyžaduje však vykonanie znaleckého dôkazu, lebo predpokladá odbornú vedomosť o dotyčnej obchodnej zvyklosti, ktorú súd nemá (§ 350 Osp.). Z toho dôvodu bolo treba napadnutý rozsudok odvolacieho súdu rozviazať a urobiť opatrenie podľa § 543 ods. 2 Osp.